

Sygn. akt I ACa 981/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Zofia Kawińska-Szwed
Sędziowie :	SA Mieczysław Brzdąk (spr.) SO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska
Protokolant :	Magdalena Bezak

po rozpoznaniu w dniu 22 lipiec 2015 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej (...) w W.

o zapłatę, rentę i ustalenie

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 27 grudnia 2013 r., sygn. akt I C 333/10

I. zmienia zaskarżony wyrok:

1) w punkcie 1. w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 725 000 (siedemset dwadzieścia pięć tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami:

a) od kwoty 250 000 (dwieście pięćdziesiąt tysięcy) złotych za okres od dnia 18 kwietnia 2009 roku do dnia 10 lipca 2009 roku;

b) od kwoty 235 000 (dwieście trzydzieści pięć tysięcy) złotych za okres od dnia 11 lipca 2009 roku do dnia 26 października 2009 roku;

c) od kwoty 225 000 (dwieście dwadzieścia pięć tysięcy) złotych od dnia 6 maja 2010 roku;

d) od kwoty 225 000 (dwieście dwadzieścia pięć tysięcy) złotych od dnia 9 kwietnia 2011 roku;

e) od kwoty 275 000 (dwieście siedemdziesiąt pięć tysięcy) złotych od dnia 17 lipca 2013 roku;

2) w punkcie 2. w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 7 992,67 zł (siedem tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt dwa 67/100) złote z ustawowymi odsetkami od dnia 5 maja 2010 roku oraz kwotę 100 416 (sto tysięcy czterysta szesnaście) złotych z ustawowymi odsetkami od 17 lipca 2013 roku;

3) w punkcie 3. o tyle, że zasądzoną w nim kwotę 15 400 złotych obniża do kwoty 9 240 (dziewięć tysięcy dwieście czterdzieści) złotych;

4) w punkcie 4. o tyle, że zasądzoną w nim kwotę 144 360 złotych obniża do kwoty 109 644 (sto dziewięć tysięcy sześćset czterdzieści cztery) złote;

5) w punkcie 5. o tyle, że zasądzoną w nim kwotę 5 260 złotych obniża do kwoty 3 928 (trzy tysiące dziewięćset dwadzieścia osiem) złotych;

6) w punkcie 6. o tyle, że zasądzoną w nim kwotę 15 536,16 złotych obniża do kwoty 12 428,93 (dwanaście tysięcy czterysta dwadzieścia osiem 93/100) złotych;

7) w punkcie 7. o tyle, że zasądzoną w nim kwotę 647,34 złotych obniża do kwoty 517,87 (pięćset siedemnaście 87/100) złotych a kwotę 1237,20 złotych obniża do kwoty 989,76 (dziewięćset osiemdziesiąt dziewięć 76/100) złotych;

8) w punkcie 11. o tyle, że zasądzoną w nim kwotę 50 172 złotych podwyższa do kwoty 51 197 (pięćdziesiąt jeden tysięcy sto dziewięćdziesiąt siedem) złotych;

II. oddała obie apelacje w pozostałym zakresie;

III. koszty postępowania apelacyjnego wzajemnie znosi;

IV. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Częstochowie tytułem nieuiszczonej opłaty od apelacji, od której powódka była zwolniona:

a) od powódki z zasądzzonego na jej rzecz roszczenia kwotę 25 000 (dwadzieścia pięć tysięcy) złotych;

b) od pozwanego 15 000 (piętnaście tysięcy) złotych.

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska	SSA Zofia Kawińska-Szwed	SSA Mieczysław Brzdąk
-------------------------------------	--------------------------	-----------------------

Sygn. akt I ACa 981/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Częstochowie zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) na rzecz powódki:

1. kwotę 625 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami, z tym że:

- od kwoty 250 000 zł w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 18 kwietnia 2009 roku do dnia 10 lipca 2009 roku;
- od kwoty 235 000 zł w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 11 lipca 2009 roku do dnia 26 października 2009 roku;
- od kwoty 225 000 zł w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 6 maja 2010 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;

- od kwoty 225 000 zł w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 9 kwietnia 2011 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
 - od kwoty 175 000 zł w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 17 lipca 2013 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
2. kwotę 136 073 zł wraz z ustawowymi odsetkami, z tym że:
- od kwoty 10 553 zł w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 5 maja 2010 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
 - od kwoty 125 520 zł w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 17 lipca 2013 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
3. kwotę 15 400 zł wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 1 października 2010 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
4. kwotę 144 360 zł wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 17 lipca 2013 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
5. rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie po 5 260 zł miesięcznie płatną z góry do dziesiątego dnia każdego miesiąca poczynając od lipca 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat renty – za okres od dnia następnego po dniu płatności raty renty do dnia zapłaty;
6. kwotę 15 536 zł 16 gr wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od dnia 1 października 2010 roku i kolejnymi ustawowymi odsetkami w razie zmiany ich wysokości do dnia zapłaty;
7. rentę z tytułu zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość i utraty zdolności do pracy zarobkowej:
- po 647 zł 34 gr miesięcznie płatną z góry do dziesiątego dnia każdego miesiąca poczynając od października 2010 roku do grudnia 2013 roku wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat renty – za okres od dnia następnego po dniu płatności raty renty do dnia zapłaty;
 - po 1 237 zł 20 gr miesięcznie płatną z góry do dziesiątego dnia każdego miesiąca poczynając od stycznia 2014 roku wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat renty – za okres od dnia następnego po dniu płatności raty renty do dnia zapłaty;
8. ustalił odpowiedzialność pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości u powódki w wyniku wypadku z dnia 21 września 2008 roku;
9. oddalił powództwo w pozostałej części;
10. koszty procesu pomiędzy stronami wzajemnie zniósł;
11. nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Częstochowie kwotę 50 172 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, których powódka nie miała obowiązku uiścić w części, co do której powództwo zostało uwzględnione;
12. odstąpił od ściągnięcia z zasądzonego na rzecz powódki roszczenia kosztów sądowych w części, co do której powództwo zostało oddalone.

Swoje rozstrzygnięcie następująco uzasadnił.

W dniu 21 września 2008r., we wczesnych godzinach popołudniowych (około godziny 13.00) w C., na prawej jezdni ulicy (...), w rejonie posesji nr (...) doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego powódka doznała bardzo poważnych obrażeń ciała. „Istotą” wypadku było zjechanie z jezdni na prawe pobocze samochodu V. (...) o nr rej. (...) kierowanego, przez będącą w stanie nietrzeźwości, T. J. (1,6‰ alkoholu etylowego we krwi), jadącego w kierunku ulicy (...), a następnie uderzenie tego samochodu lewym bokiem nadwozia w drzewo. Po wypadku samochód V. (...) pozostał szczepiony z drzewem. Kierująca zginęła na miejscu wypadku.

Na skutek wypadku doszło do zgniecenia zarówno lewej części dachu jak i lewej części płyty podłogowej oraz do przełamania całej konstrukcji nośnej nadwozia. Przyczyną wypadku była utrata panowania nad pojazdem przez nietrzeźwą kierującą, spowodowana głównie poprzez znaczne przekroczenie prędkości dopuszczalnej wynoszącej 50 km/h, o nie mniej niż 32 km/h na wilgotnej (śliskiej) nawierzchni jezdni i nie dostosowanie jej do warunków drogowych oraz nie zachowanie należytej ostrożności. Takie zachowanie kierującej T. J. stanowiło naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, mających bezpośredni związek przyczynowy z zaistnieniem wypadku.

Prędkość samochodu V. (...) o nr rej. (...) w chwili utraty panowania nad nim przez kierującą T. J. mogła wynosić około 81-100 km/h, w chwili zjechania z jezdni mieściła się w przedziale 70-79 km/h, a w chwili uderzenia w drzewo mieściła się w przedziale 43-50 km/h. Stan nietrzeźwości kierującej mógł mieć decydujący wpływ na jej niewłaściwą technikę jazdy, a tym samym na zaistnienie wypadku. Stan techniczny pojazdu nie miał bezpośredniego wpływu na zaistnienie i przebieg wypadku.

Bezpośrednio po wypadku powódka przewieziona została do Wojewódzkiego Szpitala (...) w C., gdzie przebywała od 21 września 2008r. do 6 listopada 2008r. na Oddziale (...). W momencie przyjęcia powódka była głęboko nieprzytomna, z reakcją prężeniową samoistną (ciężkie uszkodzenie ośrodkowego układu nerwowego). W wykonanych badaniach obrazowych (TK głowy) stwierdzono u niej izolowany uraz głowy ze stłuczeniem krwotocznym pnia mózgu i stłuczeniami krwotocznymi obu półkul mózgu, szczególnie w obu okolicach skroniowych i w płacie czołowym po stronie lewej, a także w strukturach głębokich kory mózgu oraz cechy obrzęku mózgu, stwierdzono także niewielką ilość krwi w układzie komorowym oraz podejrzenie złamania kości potylicznej po stronie lewej. W momencie przyjęcia stwierdzono u powódki również niewydolność krążeniowo – oddechową. Stan powódki w chwili przyjęcia do szpitala oceniono jako skrajnie ciężki.

W trakcie hospitalizacji wdrożono leczenie przeciwobrzękowe, sztuczną wentylację, leczenie respiratorem oraz szerokospektralną antybiotykoterapię. W kolejnym dniu po przyjęciu wykonano kontrolne badanie tomografii komputerowej głowy nie stwierdzając progresji zmian. Ze względu na powikłania płucne wykonano w dniu 29 września 2008r. bronchofiberoskopię, stwierdzając zmiany zapalne w tchawicy oraz zmiany zapalne oskrzeli. W tym samym dniu, ze względu na obecność płynu w jamie opłucnowej wykonano nakłucie jamy opłucnej i drenaż opłucnej. W dniu 1 października 2008r. wykonano kontrolne badanie TK głowy stwierdzając prawidłową ewolucję zmian krwotocznych. W dniu 3 października 2008r wykonano kontrolne badanie TK klatki piersiowej stwierdzając obecność znacznego stopnia odmy opłucnowej lewostronnej oraz niewielkiej odmy po stronie prawej. Stwierdzono także obustronnie zmiany nieodmowo – zapalne w obu płucach. W wykonanym kontrolnym badaniu TK głowy stwierdzono obecność ognisk hipodensyjnych (niedokrwiennych) w obrębie pnia mózgu oraz lewego płata skroniowego. Badanie endoskopowe górnej części przewodu pokarmowego wykazało obecność zaczerwienionej błony śluzowej w okolicy wpustu. Po zakończeniu leczenia na Oddziale (...) powódka została przekazana w celu dalszego leczenia do (...) Centrum (...) w C..

W okresie od 27 stycznia 2009r. do 29 stycznia 2009r. powódka przebywała na Oddziale(...) w (...) Szpitalu(...) w K., gdzie przeprowadzono u niej wideoskopię krtani oraz wymianę rurki tracheotomijnej. Od 29 stycznia 2009r. powódka ponownie przebywała w (...) Centrum (...) w C.. W okresie od 9 marca 2009r. do 8 kwietnia 2009r. powódka była hospitalizowana w Oddziale (...) Szpitala (...) w K. z powodu potracheostomijnego zwężenia tchawicy. W trakcie pobytu wykonano częściowe wycięcie tchawicy.

W okresie od 30 kwietnia 2009r. do 1 czerwca 2009r. powódka przebywała na Oddziale (...) Wojewódzkiego Szpitala (...) w C.. Od 21 czerwca 2009r. do 18 lipca 2009r. (4 tygodnie) powódka przebywała na turnusie rehabilitacyjnym w Klinice (...) S.A. w K.. W czasie pobytu uzyskano poprawę w sile mięśniowej tułowia, mięśni pośladkowych, brzucha i szyi. Wykazano również zwiększenie aktywności mięśni tułowia po stronie lewej. W klinice powódka została objęta indywidualną rehabilitacją opartą na nowoczesnych metodach, tj. (...) czy (...) oraz opieką logopedyczną i neuropsychologiczną.

Powódka w okresie od 20 września 2009r. do 3 października 2009r., od 1 sierpnia 2010r. do 28 sierpnia 2010r., od 8 lipca 2012r. do 4 sierpnia 2012r., od 1 stycznia 2012r. do 7 kwietnia 2012r. i od 28 lipca 2013r. do 16 listopada 2013r. przebywała ponownie na rehabilitacji w Polskim Centrum (...) Spółki Akcyjnej Spółki komandytowej w K.. W czasie pobytu uzyskano poprawę w zakresie podstawowych funkcji życiowych, mowy oraz poprawę w zakresie funkcji psychicznych, m.in. w zakresie samooceny powódki.

W okresie od 8 listopada 2009r. do 21 listopada 2009r. powódka była na turnusie rehabilitacyjnym w ZOZ w B., gdzie zastosowano leczenie usprawniające; masaż podwodny, klasyczny i fango oraz ćwiczenia m.in. bierne kończyn, oddechowe, mięśni mimicznych twarzy, sprawności manipulacyjnej rąk.

W okresie od 16 do 17 marca 2010r. powódka była leczona operacyjnie w Oddziale (...) Wojewódzkiego Szpitala (...) w C. z powodu ustawienia „końskiego stopy” po stronie lewej. Po leczeniu operacyjnym powódka została przyjęta do Oddziału (...) wymienionego Szpitala, gdzie przebywała od 17 marca 2010r. do 22 marca 2010r. oraz od 28 kwietnia 2010r. do 7 maja 2010r. i miała stosowaną kinezyterapię, fizykoterapię oraz masaż lewej połowy twarzy i lewej kończyny górnej.

W wyniku wypadku w dniu 21 września 2008r. powódka A. W. doznała urazu ośrodkowego układu nerwowego pod postacią stłuczenia krwotocznego kory mózgu głównie w płatach skroniowych obustronnie oraz okolicy płata czołowego po stronie lewej i okolicy pnia mózgu. Uraz powódki kwalifikował się jako uraz szczególnie ciężki, większość pacjentów w takim stanie umiera. Przebieg leczenia był powikłany wystąpieniem zapalenia dróg oddechowych z obecną odmą opłucnową wymagającą interwencji chirurgicznej. Jako powikłanie należy też uznać ustawienie „końskie” stopy po stronie lewej, a przeprowadzone leczenie korekcyjne tej wady nie przyniosło oczekiwanych rezultatów. Powódka wykazuje cechy głębokiego niedowładu po stronie lewej, który został oceniony w badaniu na 2 stopień według skali Lovette'a zarówno w kończynie górnej jak i dolnej. W kończynach prawych niedowład również jest obecny, przy czym w mniejszym stopniu nasilenia, a jego stopień należy określić na 3 w skali Lovette'a.

Powódka doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu w postaci: niedowładu kończyny górnej prawej w wysokości 25%, niedowładu kończyny górnej lewej w wysokości 25%, niedowładu kończyny dolnej lewej w wysokości 30% i kończyny dolnej prawej – 20%. Istniejąca afazja w sposób znaczny utrudniająca porozumiewanie się stanowi trwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 40%. Niedowład nerwu twarzowego jednostronny nie związany z uszkodzeniem kości skalistej należy ocenić na 15% trwałego uszczerbku na zdrowiu. Natomiast uszkodzenie nerwu okoruchowego, zarówno w zakresie mięśni zewnętrznych jak i wewnętrznych oka stanowi 20% uszczerbek na zdrowiu.

U powódki w wyniku wypadku w następstwie urazu czaszkowo-mózgowego doszło do trwałego uszkodzenia mózgu. Skutkiem tego są zaburzenia neurologiczne i psychiczne uwarunkowane organicznie wraz z zaburzeniami zachowania i emocji oraz procesem otępiennym uniemożliwiające samodzielną egzystencję, co stanowi 100% trwałego uszczerbku na zdrowiu. Zaburzenia psychiczne występujące u powódki mogą powodować rozwój pełnoobjawowego zespołu otępiennego.

Łącznie powódka doznała 275% trwałego uszczerbku na zdrowiu.

Powódka nie jest samodzielna i wymaga opieki i pielęgnacji osób trzecich w codziennym życiu praktycznie w każdym aspekcie. Jest osobą leżącą, nie porusza się samodzielnie. Przy próbie pionizacji wymaga pomocy i asekuracji, nie utrzyma się w pozycji pionowej, ani samodzielnie nie siada. Konieczna jest jej pomoc przy wszystkich czynnościach

dnia codziennego: karmieniu, ubieraniu, myciu. Korzysta z pampersów. Nie przewiduje się, żeby stan powódki uległ poprawie w takim stopniu, aby nie wymagała ona pomocy do końca życia. Pomoc osoby trzeciej jest powódce potrzebna praktycznie 24 godziny na dobę. Nie ma możliwości powrotu powódki do aktywności sprzed wypadku, ani takiej aktywności, która mogłaby spowodować powrót do samodzielności. Skutki wypadku powódka będzie odczuwała do końca życia. Rokowania na przyszłość są niepomyślne.

Powódka wymaga przeprowadzania rehabilitacji codziennie lub co drugi dzień (nie mniej niż 3 razy w tygodniu) trwającej minimum jedną godzinę. Biorąc pod uwagę aktualny stan zdrowia powódki oraz towarzyszące schorzenia, powódka będzie wymagała rehabilitacji do końca życia. Rehabilitacja służy przede wszystkim temu, aby nie pogarszał się stan powódki i nie narastały niedowłady, a także zapobieganiu powstania odleżyn, które mogą skomplikować przebieg choroby powódki.

Szacunkowe koszty związane z rehabilitacją w warunkach domowych wynoszą około 100 zł za godzinę, natomiast pobyty na turnusach rehabilitacyjnych stacjonarnych znacznie przewyższają tę kwotę. Powódka ma możliwość skorzystania z rehabilitacji refundowanych przez NFZ, w praktyce jednak zapewnienie systematycznej rehabilitacji w tym trybie jest trudne, co spowodowane jest długimi terminami oczekiwania na zabiegi rehabilitacyjne. Czas oczekiwania może wynosić od kilku dni nawet do kilku miesięcy.

Powódka wymaga również dalszej terapii logopedycznej usprawniającej narządy mowy, terapii neuropsychologicznej polegającej na usprawnianiu wszystkich funkcji poznawczych, jednocześnie zapobiegającej dalszemu rozwojowi zespołu otępiennego. Skutki wypadku (trwałe uszkodzenie mózgu) będzie odczuwane przez powódkę do końca życia, a o ich nasileniu w dalszym okresie czasu w dużym stopniu zadecyduje dalsza terapia i rehabilitacja.

U powódki, w wyniku wypadku, występują zaburzenia mowy. Mowa powódki odbiega znacznie od normy językowej, obserwuje się w niej zmiany o typie afazji sensorycznej nieznacznie stopniowo powodującej trudności w rozumieniu mowy własnej i mowy otoczenia, słów i pojęć oraz głębokiej dysartrii, co manifestuje się nieprawidłowym brzmieniem poszczególnych głosek i sylab, tempem ich realizacji i łączenia w dłuższe frazy. Zrozumienie mowy osoby z dysartrią jest utrudnione lub niemożliwe, choć chory nie ma trudności z doбором i rozumieniem słów w swojej wypowiedzi. W przypadku powódki zaburzenia dotyczą przede wszystkim jakości i dynamiki wymowy. Zaburzenia mowy mają charakter korowy, tj. powstały na skutek uszkodzeń korowych ośrodków mowy.

Dominującym problemem mowy u powódki jest głęboka dysartria. Ogranicza ona możliwość rozumienia wypowiedzi powódki z powodu dużych zmian i braków w inwentarzu głosek, zmian tempa wymowy, braku prawidłowego akcentowania i zmienności melodii wypowiedzi. Ze względu na rozległość i głębokość zaburzeń mowy możliwość przywrócenia łatwiejszego komunikowania się powódki z otoczeniem jest niepewna i odległa w czasie. Przywrócenie pełnej sprawności werbalnej wydaje się niemożliwe. Powódka wymaga specjalistycznej terapii neurologopedycznej. Terapię neurologopedyczną prowadzą też placówki finansowane przez NFZ. Powódka wymaga jednak spotkań ze specjalistą przynajmniej jeden raz w tygodniu. Realistycznie w ramach NFZ można natomiast spodziewać się spotkań raz na 4-6 tygodni. Koszt logoterapii prywatnej wynosi od około 50 zł do 80 zł za spotkanie.

Powódka A. W. w chwili wypadku miała 19 lat (ur. (...)). Mieszkała wraz z matką B. W. i siostrą. W roku szkolnym 2007/2008 ukończyła naukę w VIII Liceum Ogólnokształcącym(...) w C.. W dniu 25 kwietnia 2008r. otrzymała świadectwo ukończenia liceum. Powódka uczęszczała do szkoły z rozszerzonymi przedmiotami: językiem polskim, niemieckim i historią. Była wzorową uczennicą, systematycznie uczęszczała do szkoły, uzyskiwała oceny dobre, w stosunku do nauczycieli była grzeczna, była osobą bardzo życzliwą, chętną do pracy. Cieszyła się dużą sympatią kolegów i koleżanek. Interesowała się sportem, grała w piłkę siatkową w szkolnej drużynie sportowej. Nie sprawiała kłopotów wychowawczych. Powódka zdała egzamin maturalny i otrzymała w dniu 30 czerwca 2008r. świadectwo dojrzałości.

W wyniku postępowania kwalifikacyjnego prowadzonego przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną decyzją z dnia 1 sierpnia 2008r. powódka została przyjęta na I rok studiów stacjonarnych na kierunku politologia w Akademii im. (...) w C..

Oceniając zasadność żądania powódki Sąd Okręgowy wskazał, że odpowiedzialność pozwanego Towarzystwa (...) za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 21 września 2008r., w którym obrażeń ciała doznała powódka, była co do zasady pomiędzy stronami bezsporna. Spór dotyczył natomiast wysokości żadanego przez powódkę zadośćuczynienia i odszkodowania, zasadności żądania renty i jej wysokości, zasadności żądania ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość, daty od której dochodzone są odsetki za opóźnienie oraz kwestii przyczynienia się powódki do szkody. Pozwany zarzucił, iż powódka przyczyniła się do szkody w 50% z uwagi na poruszanie się pojazdem z kierowcą, który znajdował się w stanie nietrzeźwości.

Oceniając zasadność zarzutu przyczynienia się powódki do zdarzenia Sąd Okręgowy wskazał, że brak jest potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym świadomości powódki o spożywaniu przez T. J. alkoholu, „a tylko wówczas można byłoby postawić jej skuteczny zarzut przyczynienia do powstania szkody”.

Według Sądu I instancji strona pozwana nie sprostowała ciężącemu na niej w myśl art. 6 k.c. obowiązkowi udowodnienia twierdzeń, z których wywodzi skutki prawne w postaci przyczynienia się powódki do powstania wypadku. Pozwany nie wskazał żadnych dowodów, które mogłyby służyć ustaleniu, w jaki sposób zachowywała się T. J. w momencie spotkania z powódką. Pozwanego zatem obciążają negatywne konsekwencje procesowe nieudowodnienia podnoszonych w toku postępowania twierdzeń.

W ocenie Sądu Okręgowego „z przeprowadzonego postępowania dowodowego” nie można wywodzić, że powódka, zwłaszcza w momencie wsiadania do samochodu, wiedziała o tym, iż T. J. spożywała alkohol. T. J. nie musiała przecież wysiadać z samochodu najprawdopodobniej podjeżdżając pod blok celem zabrania powódki. Powódka mogła wsiąść do samochodu znanej jej przecież osoby i dopiero podczas wspólnej jazdy dostrzec symptomy wskazujące na spożycie alkoholu przez kierującą lub nie spostrzec ich w ogóle, albo spostrzec za późno. Nie można wykluczyć, że powódka nie miała już możliwości lub czasu na zaprzestanie kontynuowania podróży z nietrzeźwą kierującą przed nastąpieniem wypadku.

Okoliczność, w jaki sposób wyglądała i zachowywała się T. J. i w jakich okolicznościach powódka wsiadła do jej samochodu, czy mogła w tym momencie zauważyć, że kierująca znajduje się w stanie po spożyciu alkoholu, należy do sfery faktów. Nie są to okoliczności, które mogłyby być wykazane za pomocą opinii biegłego. Opinia toksykologa byłaby więc, podobnie jak dopuszczona przez Sąd opinia biegłego z zakresu ruchu drogowego w części dotyczącej zachowania kierowców po spożyciu alkoholu, opinią jedynie teoretyczną, hipotetyczną. Sąd nie może natomiast czynić ustaleń co do faktów, w tym co do zachowania kierującej oraz świadomości, wiedzy powódki odnośnie nietrzeźwości kierowcy czy możliwości zauważenia przez powódkę takiego stanu u kierującej, na podstawie samych tylko przypuszczeń.

Wskazał Sąd Okręgowy, że z tych przyczyn oddalił wnioski o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego toksykologa. Opinia biegłego sądowego ma na celu ułatwienie sądowi należytej oceny zebranego już w sprawie materiału dowodowego, wtedy gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne, nie może natomiast sama w sobie być źródłem materiału faktycznego sprawy, ani tym bardziej stanowić podstawy ustalenia okoliczności będących przedmiotem opinii. Skoro pozwany nie wykazał określonych faktów, to teoretyczne, hipotetyczne założenia biegłego nie mogłyby służyć zastępowaniu konkretnych ustaleń faktycznych.

„Mając powyższe na uwadze, a dodatkowo także z uwagi na wiek powódki w chwili wypadku, fakt iż jechała z osobą od niej starszą, którą niewątpliwie darzyła zaufaniem i przy której mogła czuć respekt, jako swojej przyszłej teściowej oraz niezwykle tragiczne skutki wypadku dla powódki” uwzględnienie zarzutu „ewentualnego” przyczynienia i obniżenie świadczeń należnych powódce byłoby – zdaniem Sądu I instancji – niezasadne, wręcz sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

Powołał się też Sąd na to, że z zeznań świadka A. J. wynika, że jego żona T. J. nie miała problemów z alkoholem, była zatrudniona na stanowisku dróżnika przejazdowego na kolei, co wiązało się z prawie codziennymi kontrolami trzeźwości. Świadek zeznał również, iż powódka ufała jego żonie, odnosiła się do niej z szacunkiem jako do przyszłej teściowej.

Oceniając zasadność roszczenia powódki o zadośćuczynienie Sąd Okręgowy miał na uwadze, że suma pieniężna przyznana tytułem zadośćuczynienia ma być „odpowiednia” i powinna być ustalana po uwzględnieniu wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy.

Ustalając wysokość należnego powódce zadośćuczynienia Sąd I instancji miał na uwadze, że powódka przed wypadkiem była osobą zdrową, w pełni sprawną i w dobrej kondycji fizycznej oraz prowadzącą aktywny tryb życia adekwatny do jej młodego wieku. Powódka w chwili wypadku miała zaledwie 19 lat. Sąd uwzględnił, że uraz doznany przez powódkę dotyczył tak ważnych części ciała i organów jak mózg. W wyniku wypadku powódka doznała bowiem urazu ośrodkowego układu nerwowego pod postacią stłuczenia krwotocznego kory mózgu głównie w płatach skroniowych obustronnie oraz okolicy płata czołowego po stronie lewej i okolicy pnia mózgu. Uraz powódki kwalifikował się jako uraz szczególnie ciężki, większość pacjentów w takim stanie umiera. Przebieg leczenia był długotrwały, powikłany wystąpieniem zapalenia dróg oddechowych z obecną odmą płuczną wymagającą interwencji chirurgicznej. Rehabilitacja natomiast trwa nadal.

Sąd uwzględnił to, że obrażenia doznane przez powódkę w wyniku wypadku były bardzo poważne, następstwa urazu mózgu mają charakter nieodwracalny. Miał również na uwadze, że rokowania na przyszłość są złe, powódka nie ma szansy na całkowity powrót do zdrowia i odzyskanie pełnej sprawności fizycznej i psychicznej. Powódka wymaga stałej rehabilitacji do końca życia, która przede wszystkim ma jednak na celu utrzymanie dotychczasowego stanu powódki, zapobieżenie jego pogarszaniu się. Sąd uwzględnił nieodwracalność następstw wypadku drogowego w postaci trwałego uszczerbku na zdrowiu, a także jego bardzo znaczną wysokość, która wynosi 275 %.

Z powołanych przyczyn, Sąd Okręgowy „uznał za zasadne” określenie wysokości zadośćuczynienia należnego powódce na kwotę 700 000 zł. Pozwany w toku postępowania likwidacyjnego wypłacił powódce kwotę 75 000 zł z tego tytułu, w związku z powyższym zasądzono w punkcie 1 wyroku na rzecz powódki dodatkowo kwotę 625 000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Dokonując oceny zasadności żądania przez powódkę odsetek ustawowych Sąd I instancji powołał się na orzecznictwo Sądu Najwyższego i przyjął, że orzeczenie sądowe w postępowaniu odszkodowawczym nie ma charakteru konstytucyjnego, nie jest więc źródłem zobowiązania sprawcy szkody względem poszkodowanego do zapłaty odszkodowania czy zadośćuczynienia. Rzeczywistym źródłem takiego zobowiązania jest czyn niedozwolony.

Zasadą jest więc, że świadczenie z tego tytułu staje się wymagalne po wezwaniu zobowiązanego przez poszkodowanego do spełnienia świadczenia (art. 455§1 k.c.). Od tej chwili biegnie termin do odsetek za opóźnienie (art. 481§1 k.c.).

Wskazał Sąd, że zgłoszenie szkody pozwanemu w niniejszej sprawie nastąpiło pismem z dnia 9 marca 2009r. doręczonym w dniu 18 marca 2009r. Powódka wystąpiła wówczas o przyznanie jej zadośćuczynienia w kwocie 300 000 zł. Decyzją z dnia 20 kwietnia 2009r. pozwany przyznał powódce kwotę 50 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Decyzją z dnia 10 lipca 2009r. przyznał dodatkowo kwotę 15 000 zł. Kolejną decyzją z dnia 26 października 2009r. pozwany przyznał powódce jeszcze kwotę 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Mając na uwadze wymienione okoliczności, Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powódki ustawowe odsetki od kwoty 250 000 zł od dnia 18 kwietnia 2009r. (tj. po upływie 30 dni od zgłoszenia szkody, w którym żądano zadośćuczynienia w kwocie 300 000 zł) do dnia 10 lipca 2009r., od kwoty 235 000 zł od dnia 11 lipca 2009r. do dnia 26 października 2009r. i od kwoty 225 000 zł od dnia 6 maja 2010r. (zgodnie z żądaniem pozwu) do dnia zapłaty. Od kwoty 225 000 zł (nieobjętej żądaniem w toku postępowania likwidacyjnego) Sąd zasądził odsetki od daty po upływie 14 dni od dnia doręczenia odpisu pozwu (25 marca 2011r. k. 297), tj. od dnia 9 kwietnia 2011r. do dnia zapłaty. Od kwoty 175 000

zł Sąd zasądził odsetki od daty po upływie 14 dni od daty doręczenia pisma rozszerzającego powództwo, tj. od dnia 17 lipca 2013r. do dnia zapłaty.

Wskazał Sąd Okręgowy, że powódka nie kwestionowała wysokości przyznanych jej przez pozwanego kosztów leczenia tytułem odszkodowania za okres do 30 października 2009r. Pozwany przyznał jej z tego tytułu kwotę 26 642 zł 25 gr (k. 88). Przy czym, z uwagi na pomniejszenie przyznanej sumy o 50% tytułem przyczynienia do szkody, wypłacił powódce tylko kwotę 13 321 zł 13 gr. Powódka domagała się zatem zasądzenia z tego tytułu pozostałej części odszkodowania określając ją na kwotę 10 553 zł. Mając na uwadze ustalenie, że powódka nie przyczyniła się do wypadku i tym samym do szkody, w związku z czym brak podstaw do obniżenia należnego jej odszkodowania, Sąd zasądził na rzecz powódki dodatkowo kwotę 10 553 zł w ramach odszkodowania w łącznej kwocie 136 073 zł.

Ustawowe odsetki od kwoty 10 553 zł Sąd Okręgowy zasądził od dnia 5 maja 2010r., czyli od daty przyznania powódce odszkodowania decyzją z dnia 5 maja 2010r.

Pozostała kwota 125 520 zł zasądzona na rzecz powódki w punkcie 2 wyroku stanowi odszkodowanie obejmujące koszty poniesionych przez powódkę pobytów na rehabilitacji w Polskim Centrum (...) Spółki Akcyjnej Spółki komandytowej w K..

Koszty w wysokości 125 520 zł poniesione przez powódkę z „tytułu” rehabilitacji wynikają z załączonych przez powódkę dokumentów i faktur VAT, które zostały zapłacone. Na zasądzoną sumę składają się koszt pobytu na rehabilitacji w 2013 roku w kwocie 96 300 zł, koszty pobytów w 2012 roku w kwotach 10 780 zł i 18 440 zł. Razem – 125 520 zł.

Ustawowe odsetki od kwoty 125 520 zł Sąd zasądził po upływie 14 dni od daty doręczenia pisma dotyczącego rozszerzenia powództwa, tj. od dnia 17 lipca 2013r.

W związku z powyższym, łącznie w punkcie 2 wyroku Sąd zasądził na rzecz powódki od pozwanego kwotę 136 073 zł tytułem odszkodowania.

Oceniając żądanie wyrównania renty z tytułu zwiększonych potrzeb za okres od 1 listopada 2009r. do 30 września 2010r. Sąd Okręgowy podał, że pozwany przyznał powódce z tego tytułu rentę w kwocie po 2 800 zł miesięcznie, ale wypłacił tylko po 1 400 zł pomniejszając przyznaną rentę o przyjęte przyczynienie w wysokości 50%.

Sąd I instancji zasądził na rzecz powódki „nie wypłaconą część renty” w łącznej kwocie 15 400 zł. Powódka zgłosiła żądanie renty z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie po 3 000 zł w piśmie z dnia 14 września 2009r. Jednakże domagała się skapitalizowanej renty w łącznej sumie za cały okres do 30 września 2010r. Ustawowe odsetki za opóźnienie, Sąd zasądził zatem od dnia 1 października 2010r., a nie od 22 października 2009r. jak wnosiła powódka.

Powódka domagała się również skapitalizowanej renty z tytułu zwiększonych potrzeb za okres od 1 października 2010r. do 30 czerwca 2013r. w kwocie 260 102 zł. Ustalając wysokość tej renty Sąd Okręgowy miał na uwadze, że powódka wymaga w zasadzie całodobowej opieki innej osoby, którą sprawuje głównie jej matka B. W.. Pomocy udzielają też inni członkowie rodziny, w tym dziadek i siostra. Sąd uznał zatem za uzasadnione stanowisko strony powodowej, iż do wyliczenia kosztów opieki należy przyjąć, że opieka ta powinna być sprawowana w wymiarze co najmniej 16 godzin na dobę przez 30 dni. Pomoc ta jest konieczna przy wszystkich czynnościach dnia codziennego, bowiem powódka nie jest zdolna do samodzielnej egzystencji.

Powołując się na informację Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w C. z dnia 19 sierpnia 2013r. , z której wynika, że w okresie od 1 września 2008r. całkowity koszt jednej roboczogodziny usług opiekuńczych kształtował się w kwocie 12 zł 92 gr wskazał Sąd Okręgowy, że przyjęcie przez powódkę do wyliczenia kosztów opieki stawki 10 zł za godzinę opieki nie było zawyżone i zasługiwało na uwzględnienie.

Łącznie zatem koszty opieki należne powódce za jeden miesiąc wynoszą 4 800 zł, według wyliczenia: 16 godzin × 30 dni × 10 zł.

Powódka wymaga również terapii logopedycznej. Wymagana częstotliwość spotkań ze specjalistą, według opinii biegłego, w przypadku powódki to przynajmniej jeden raz w tygodniu. Koszt logoterapii prywatnej wynosi od około 50 zł do 80 zł za spotkanie. Przyjmując zatem średni koszt w wysokości 65 zł za spotkanie 4 razy w miesiącu, miesięczny koszt takiej terapii stanowi kwotę 260 zł (65 zł × 4).

Powódka wymaga też przeprowadzania rehabilitacji codziennie lub co drugi dzień, trwającej minimum jedną godzinę. Rehabilitacja służy przede wszystkim temu, aby nie pogarszał się stan powódki i nie narastały niedowłady, a także zapobieganiu powstania odleżyn, które mogą skomplikować przebieg choroby powódki. Uwzględniając zatem konieczność rehabilitacji przez 20 dni w miesiącu i przyjmując stawkę wynagrodzenia podaną przez matkę powódki, którą uiszcza za godzinę rehabilitacji w wysokości 80 zł, a która nie przekracza stawki podanej przez biegłego z zakresu rehabilitacji, miesięczny koszt rehabilitacji powódki wynosi kwotę 1 600 zł.

Razem zwiększone potrzeby powódki „stanowią” kwotę 6 660 zł miesięcznie. Pozwany za wskazany okres wypłacał powódce rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie po 1 400 zł miesięcznie. Należy zatem odjąć od kwoty 6 660 zł kwotę 1 400 zł. Różnicę stanowi kwota 5 260 zł.

Skapitalizowana renta z tytułu zwiększonych potrzeb należna powódce za okres od 1 października 2010r. do 30 czerwca 2013r. wynosi kwotę 173 580 zł (33 miesiące × 5 260 zł). Od tej sumy należy odliczyć koszty rehabilitacji powódki w (...) S.A. w K. zasądzone w punkcie 2 tytułem odszkodowania, tj. za okres od 25 marca 2012r. do 7 kwietnia 2012r. – 10 780 zł i za okres od 8 lipca 2012r. do 4 sierpnia 2012r. – 18 440 zł. Różnicę stanowi kwota 144 360 zł i tę sumę Sąd Okręgowy zasądził na rzecz powódki z ustawowymi odsetkami od upływu 14 dni od dnia doręczenia pisma dotyczącego z rozszerzeniem powództwa, tj. od dnia 17 lipca 2013r.

Bieżącą rentę z tytułu zwiększonych potrzeb w kwocie po 5 260 zł miesięcznie zasądził Sąd począwszy od lipca 2013r. uwzględniając to, że pozwany dobrowolnie zaspokaja świadczenie rentowe należne powódce w kwocie po 1 400 zł miesięcznie.

Podkreślił przy tym Sąd, że aktualnie w przypadku powódki nie występują inne potrzeby, które mogłyby być zaspokajane w formie renty, tj. o charakterze periodycznym, stałym lub przynajmniej powtarzalnym miesięcznie w pewnym dłuższym okresie czasu. W szczególności do takich wydatków nie należą wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne w Polskim Centrum (...) w K..

Oceniając zasadność żądania przez powódkę renty z tytułu zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość i utraty zdolności do pracy zarobkowej wskazał Sąd Okręgowy, że z zebranego materiału dowodowego wynika, iż powódka zdała egzamin maturalny i otrzymała w dniu 30 czerwca 2008r. świadectwo dojrzałości. Decyzją z dnia 1 sierpnia 2008r. powódka została przyjęta na I rok studiów stacjonarnych na kierunku politologia w Akademii im. (...) w C..

Niewątpliwie zatem w przypadku powódki skutkiem wypadku jest „utrata widoków powodzenia na przyszłość”. Powódka utraciła bowiem możliwość zdobycia wyższego wykształcenia, uczenia się języków obcych, doświadczenia w kontaktach międzyludzkich na uczelni i poza nią, obcowania z rówieśnikami, zawierania kontaktów osobistych i zawodowych, rozwoju zawodowego dzięki wykształceniu, które by zdobyła. Jest to strata trudna do wyceny, ale przejawiająca się uszczerbkiem o charakterze ekonomicznym polegającym na utracie korzyści majątkowych, jakie powódka, dzięki kontynuowaniu nauki na studiach, mogłaby przy sprawności organizmu osiągnąć. Wskutek wypadku powódka nie jest w stanie kontynuować jakichkolwiek studiów. Wypadek spowodował więc również w przypadku powódki utratę szans powodzenia na przyszłość. Należy podkreślić, iż powódka przed wypadkiem efektywnie już realizowała swoje plany zawodowe na przyszłość, miała rozpocząć naukę na wybranych studiach i istniało wysokie prawdopodobieństwo, że ukończyłaby studia, gdyby nie wypadek komunikacyjny. Mając na uwadze wszystkie okoliczności sprawy Sąd przyjął, że do ustalenia renty z tytułu zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość w okresie od dnia 1 października 2008r. (data rozpoczęcia studiów) do dnia 1 czerwca 2013r. (data ukończenia studiów), tj. w okresie przewidywanym jako okres pobierania nauki na studiach dziennych, należy przyjąć minimalne wynagrodzenie netto w gospodarce krajowej w okresie pierwszego roku pracy w 2008 roku w kwocie 647 zł 34 gr netto.

Z tych przyczyn Sąd zasądził skapitalizowaną rentę z tego tytułu od dnia 1 października 2008r. do dnia 30 września 2010r., według wyliczenia: 24 miesiące × 647 zł 34 gr = 15 536 zł 16 gr wraz z ustawowymi odsetkami od 1 października 2010r., podając, że nie zasługiwało na uwzględnienie żądanie zasądzenia odsetek od dnia 22 października 2009r., skoro powódka domagała się skapitalizowanej renty za okres do 30 września 2010r.

Dalej wywiódł Sąd I instancji, że przewidywany termin ukończenia studiów powódki przypadłaby na 1 czerwca 2013r. Trudno jednak przyjmować, że powódka natychmiast zdobyłaby zatrudnienie, z którego uzyskiwałaby znacznie wyższe dochody. Za okres od października 2010r. do grudnia 2013r. Sąd zasądził zatem rentę w kwocie po 647 zł 34 gr miesięcznie. Natomiast wysokość renty począwszy od stycznia 2014r. Sąd ustalił w oparciu o minimalne wynagrodzenie w gospodarce od 1 stycznia 2014r., tj. w kwocie po 1 237 zł 20 gr netto miesięcznie.

Wskazując, że rokowania na przyszłość co do stanu zdrowia powódki w zakresie następstw wypadku są niepomyślne, mając przy tym na uwadze treść opinii biegłych i rozległość, bardzo poważny charakter następstw wypadku w stanie zdrowia powódki, Sąd Okręgowy przyjął, że nie można wykluczyć wystąpienia jakiś dodatkowych szkód u powódki w przyszłości pozostających w związku przyczynowym z wypadkiem. Powódka m.in. stale wymaga rehabilitacji i będzie jej wymagała nadal. Wymaga specjalistycznej terapii neurologopedycznej, terapii neuropsychologicznej.

Z tego względu, powódka posiada interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądaniu ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość.

Sąd Okręgowy oddalił jako spóźniony wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii neurologa na okoliczność stanu zdrowia powódki, zasadności podejmowanych zabiegów rehabilitacyjnych i rokowań na przyszłość. Poza tym, przeprowadzone dowody z opinii biegłych z zakresu neurochirurgii, rehabilitacji, logopedii, psychiatrii, w sposób rzetelny, wyczerpujący i niesprzeczny odpowiadają na powyższe pytania.

O kosztach procesu orzekł Sąd na podstawie art. 100 kpc, bowiem powódka wygrała proces w 49 %, a pozwany w 51 %, wobec czego Sąd zniósł koszty procesu pomiędzy stronami, gdyż po stosunkowym rozdzieleniu (w stosunku 49:51) koszty, które powinny ponieść obydwie strony byłyby zbliżone do kosztów przez nie faktycznie poniesionych w toku procesu.

Koszty sądowe „poniesione” w toku procesu przez Skarb Państwa wyniosły razem – 102 392 zł 58 gr.

Stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010r., nr 90, poz. 594 ze zm.) Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 50 172 zł, która stanowi należne koszty sądowe, w części co do której powództwo zostało uwzględnione (49%).

Natomiast na podstawie art. 113 ust. 4 powołanej ustawy, z uwagi na charakter sprawy i sytuację życiową powódki, Sąd Okręgowy odstąpił od obciążenia powódki kosztami sądowymi z zasądanego roszczenia w części, w której powództwo nie zostało uwzględnione.

Wyrok ten zaskarżyły obie strony.

Powódka w części oddalającej powództwo tj. w zakresie sumy zadośćuczynienia za doznaną krzywdę ponad zasądaną przez Sąd I Instancji na rzecz powódki kwotę 625.000 zł, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 445 § 1 KC wskutek dokonania jego błędnej wykładni polegającej na przyznaniu powódce przez Sąd I Instancji wyraźnie nieodpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w stosunku do całokształtu negatywnych konsekwencji na jej zdrowiu i życiu wynikających z wypadku drogowego z dnia 21.09.2008 r. w którym to powódka doznała obrażeń ciała

W oparciu o tak sformułowany zarzut powódka wniosła o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w zaskarżonej części tj. zasądzenie na rzecz powódki kwoty 800.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami licznymi

począwszy od dnia od dnia upływu 7 dni od dnia doręczenia stronie pozwanej pisma rozszerzającego powództwo z dnia 18.06.013 r. — do dnia zapłaty;

2) zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie żądania przez powódkę zasądzenia na jej rzecz w całości kosztów sądowych za I instancję poprzez zasądzenie kosztów sądowych postępowania pierwszoinstancyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przepisanych na rzecz powódki w całości;

3) zasądzenie na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm prawem przepisanych za II instancje;

Pozwane Towarzystwo, zaskarżyło wymieniony wyrok w części:

1. w punkcie 1 wyroku w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 210.000 zł;
2. w punkcie 2 wyroku w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 40.821,90 zł;
3. w punkcie 3 wyroku w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.620 zł;
4. w punkcie 4 wyroku w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 43.308 zł;
5. w punkcie 5 wyroku w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki z tytułu renty kwotę 1.998 zł miesięcznie;
6. w punkcie 6 wyroku w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.660,84 zł;
7. w punkcie 7 wyroku w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 194,20 zł miesięcznie oraz kwotę 371,16 zł miesięcznie;
8. w punkcie 8 wyroku w zakresie, w jakim Sąd I Instancji ustalił odpowiedzialność pozwanego na przyszłość za szkody mogące powstać w przyszłości w wyniku wypadku z dnia 21 września 2008 r.;
9. w punkcie 10, 11 i 12 wyroku w części w jakiej Sąd zniósł wzajemnie koszty procesu, nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Częstochowie kwotę 50.172 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych oraz odstąpił od ściągnięcia z zasądzanego na rzecz powódki roszczenia kosztów sądowych w części, co do której powództwo zostało oddalone.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

I. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego tj., postanowieniem o umorzeniu śledztwa z dnia 28 listopada 2008 r. oraz opinią biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych, polegających na przyjęciu, że powódka nie miała świadomości spożywania przez T. J. alkoholu przed rozpoczęciem i kontynuowaniem jazdy samochodem z T. J., w której krwi stwierdzono stężenie 1,6960 alkoholu.

II. naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niezastosowanie, a to przepisu art. 362 kodeksu cywilnego w zw. z art. 361 § 1 kodeksu cywilnego, poprzez nieuwzględnienie przyczynienia się powódki do powstania szkody polegającego na rozpoczęciu i kontynuowaniu jazdy samochodem z pijaną kierującą, w której krwi stwierdzono stężenie 1,6‰ alkoholu pomimo, iż stan nietrzeźwości kierującej pojazdem pozostaje w bezpośrednim i jedynym związku z tym wypadkiem, przy jednoczesnym braku wyjątkowych okoliczności, które przemawiałyby za odstąpieniem od miarkowania zadośćuczynienia i odszkodowania.

III. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, powodujące sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a to:

1. przepisu art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, a polegającego na:

1.1. uznaniu, że powódka nie miała świadomości spożywania przez T. J. alkoholu przed rozpoczęciem i kontynuowaniem jazdy samochodem z T. J., w której krwi stwierdzono stężenie 1,6‰ alkoholu;

1.2. czynieniu domniemań co do okoliczności spotkania powódki z T. J. w dniu 21 września 2008 r. z jednoczesnym pominięciem możliwości dostrzeżenia stanu nietrzeźwości kierującej przy uwzględnieniu jaskrawych u osób z 1,6‰ stężeniem alkoholu we krwi symptomów spożywania alkoholu, takich jak zapach alkoholu, płątanie języka, niezborność, nerwowość, brak koordynacji ruchów itp.;

1.3. nieuwzględnieniu przez Sąd I Instancji przyczynienia się powódki do powstania szkody polegającego na rozpoczęciu i kontynuowaniu jazdy samochodem z pijaną kierującą, w której krwi stwierdzono stężenie 1,6‰ alkoholu pomimo, iż stan nietrzeźwości kierującej pojazdem pozostaje w bezpośrednim i jedynym związku z tym wypadkiem, przy jednoczesnym braku wyjątkowych okoliczności, które przemawiałyby za odstąpieniem od miarkowania zadośćuczynienia i odszkodowania;

1.4. niedokonaniu miarkowania zasądzzonego zadośćuczynienia i odszkodowania;

1.5. uznaniu, że uwzględnienie przyczynienia się powódki do szkody naruszałoby zasady współżycia społecznego, przy jednoczesnym braku wskazania, jakie konkretnie zasady Sąd miał na względzie;

1.6. oddaleniu wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu toksykologii, który w świetle dotychczas zebranego w sprawie materiału dowodowego tj., postanowienia o umorzeniu śledztwa z dnia 28 listopada 2008 r. oraz opinii biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych, przy uwzględnieniu indywidualnych cech T. J. oraz zasad farmakokinetyki alkoholu etylowego, wpływających na stopień zaburzeń percepcji oraz czynności psychofizycznych, pozwoliłby na jednoznaczne potwierdzenie stanowiska pozwanego w przedmiocie przyczynienia się powódki do szkody, które to oddalenie skutkowało nie wyjaśnieniem istotnej dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy okoliczności i obciążeniem pozwanego negatywnymi skutkami postanowienia o oddaleniu wniosku o dopuszczeniu dowodu z opinii tego biegłego;

1.7. uznaniu, że w świetle zebranego materiału dowodowego tj., postanowienia o umorzeniu śledztwa z dnia 28 listopada 2008 r. oraz opinii biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych, nie da się wykluczyć, że stan nietrzeźwości mógł być nie zauważony przez osoby trzecie, przy jednoczesnym oddaleniu przez Sąd I Instancji wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu toksykologii na wskazane przez pozwanego okoliczności, który przy uwzględnieniu indywidualnych cech T. J. oraz zasad farmakokinetyki alkoholu etylowego, wpływających na stopień zaburzeń percepcji oraz czynności psychofizycznych, pozwoliłby na jednoznaczne wykazanie świadomości powódki o stanie nietrzeźwości T. J. i uznanie wykazania tej okoliczności przez pozwanego;

2. przepisu art. 328 § 2 kodeksu postępowania cywilnego, poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku, naruszenia jakich zasad współżycia społecznego stanowiłoby uwzględnienie przez Sąd przyczynienia się powódki do szkody.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany wniósł o:

1. zmianę punktu 1 wyroku, poprzez oddalenie powództwa w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 210.000 zł;

2. zmianę punktu 2 wyroku, poprzez oddalenie powództwa w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 40.821,90 zł;

3. zmianę punktu 3 wyroku, poprzez oddalenie powództwa w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.620 zł;

4. zmianę punktu 4 wyroku, poprzez oddalenie powództwa w części zasądzającej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 43.308 zł;

5. zmianę punktu 5 wyroku, poprzez oddalenie powództwa w części zasądzonej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.998 zł miesięcznie;
6. zmianę punktu 6 wyroku, poprzez oddalenie powództwa w części zasądzonej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 4.660,84 zł;
7. zmianę punktu 7 wyroku, poprzez oddalenie powództwa w części zasądzonej od pozwanego na rzecz powódki kwotę 194,20 zł miesięcznie oraz kwotę 371,16 zł miesięcznie;
8. zmianę punktu 8 wyroku, poprzez oddalenie powództwa w części ustalającej odpowiedzialność pozwanego za szkody mogące powstać zmianę punktu 10, 11 i 12 wyroku poprzez zastosowanie zasady odpowiedzialności za wynik sporu i stosunkowego rozliczenia kosztów sądowych;
9. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania za II Instancję;

ewentualnie pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I Instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania za I Instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego w przypadku uznania, iż Sąd I Instancji nie rozpoznał istoty sprawy lub rozstrzygnięcie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Ponadto, na podstawie art. 380 Kpc pozwany wniósł o:

1. rozpoznanie przez Sąd Apelacyjny postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie w przedmiocie oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu toksykologii;
2. zmianę przedmiotowego postanowienia, poprzez dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu toksykologii, który winien wypowiedzieć się, biorąc pod uwagę indywidualne cechy T. J. w tym między innymi wzrost, wagę, wiek, płeć oraz zasady farmakokinetyki alkoholu etylowego w organizmie człowieka, wpływających na stopień zaburzeń percepcji oraz czynności psychofizycznych, na okoliczność, jakie zaburzenia psychofizyczne mogły występować u T. J. w dniu 21 września 2008 r. przy uwzględnieniu faktu, że w momencie wypadku stężenie alkoholu we krwi kierującej pojazdem wynosiło 1,6‰ tj., czy u powódki mogły występować takie objawy jak płatanie języka, nerwowość, agresja, zaburzenia równowagi, itp.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że Sąd Okręgowy, w oparciu o prawidłowo zebrany i należyście oceniony materiał, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych dotyczących okoliczności wypadku w dniu 21 września 2008 roku oraz obrażeń doznanych przez powódkę w wyniku tego wypadku a także związanego z tym uszczerbku na zdrowiu. Trafności tych ustaleń żadna ze stron nie podważała.

Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne.

Należy jednak częściowo zgodzić się z zarzutami apelacji powódki, że Sąd I instancji wadliwie przyjął, że odpowiednią sumą z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę powódki jest kwota 700 000 złotych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego tak znaczący rozmiar obrażeń doznanych przez powódkę – jak to prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy – i wynikający z nich bardzo znaczny uszczerbek na zdrowiu, utrata przez powódkę możliwości samodzielnej egzystencji w tak młodym wieku oraz negatywne rokowania na przyszłość, uzasadniają ocenę, że odpowiednią sumą z tytułu zadośćuczynienia należnego powódce jest kwota 1 000 000 złotych.

Żądanie zasądzenia kwoty 1 500 000 złotych ocenił Sąd Apelacyjny jako nadmiernie wygórowane, nawet przy uwzględnieniu tych wszystkich okoliczności, na jakie powołuje się powódka w apelacji, a które to okoliczności miał także na uwadze Sąd Okręgowy, który przyjął, że należne powódce zadośćuczynienie powinno wynosić 700 000

złotych. Oceny tej Sąd Apelacyjny nie podzielił, uznając, że odpowiednią sumą z tego tytułu będzie kwota 1 000 000 złotych.

Należną powódce z tego tytułu kwotę Sąd Apelacyjny obniżył jednak o 20% przyjmując, że powódka w takim stopniu przyczyniła się do wypadku. Ustalenia takiego dokonał Sąd Apelacyjny w oparciu o materiał zebrany przed Sądem I instancji, uzupełniony w postępowaniu odwoławczym o dowód z opinii biegłego do spraw toksykologii, który to wniosek został zgłoszony przez pozwanego już przed Sądem I instancji. Sąd Okręgowy nie uwzględnił tego wniosku wadliwie argumentując, że teoretyczne, hipotetyczne założenia biegłego nie mogłyby służyć zastępowaniu konkretnych ustaleń faktycznych.

Oddalając ten wniosek Sąd Okręgowy pozbawił pozwanego możliwości wykazania, że powódka przyczyniła się do wypadku przez to, że zdecydowała się na jazdę samochodem z kierującą, która była pod wpływem alkoholu. W sytuacji gdy pozwany nie miał jakichkolwiek innych możliwości wykazania tej okoliczności Sąd Okręgowy powinien był uwzględnić wniosek pozwanego i dopuścić dowód z opinii biegłego toksykologa.

Wskazać przy tym należy, że wadliwie przyjmuje Sąd Okręgowy, że opinia taka jest „źródłem materiału faktycznego sprawy” czy też, że stanowi podstawę ustalenia okoliczności faktycznych.

Z istoty rzeczy biegły toksykolog, który nie był świadkiem zdarzenia, już z tej przyczyny, nie jest w stanie w swej opinii przytaczać jakichkolwiek okoliczności faktycznych związanych z tym wypadkiem.

Wiadomości specjalne były natomiast potrzebne dla określenia w jaki sposób zachowuje się osoba płci żeńskiej, w wieku kierującej pojazdem T. J. i o takiej budowie ciała, będąca w stanie nietrzeźwości. W oparciu o takie dane Sąd I instancji mógł i powinien był, w drodze domniemań faktycznych, wysnuć wnioski co do tego czy powódka wsiadając do samochodu, mogła czy też nie mogła, stwierdzić, że T. J. jest pod wpływem alkoholu. Okoliczności te miały bowiem dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Z tej też przyczyny wystąpiła konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym, co te z uczynił Sąd Apelacyjny dopuszczając dowód z opinii biegłego toksykologa. Opinię taką sporządził biegły dr n. med. R. C..

Jak wynika z opinii tego biegłego (k. 923 – 925), którą biegły podtrzymał na rozprawie w dniu 22 lipca 2015 roku, nie jest możliwe niezauważenie stanu nietrzeźwości T. J. przez osoby trzecie.

Uzasadniając swoją opinię biegły powołał się na to, że stężenie alkoholu etylowego we krwi T. J. na poziomie 1,6‰ (teza osłupienia) mogło prowadzić do apatii, niezdolności do stania i chodzenia, bezwładności, śpiączki lub osłupienia. Wskazał przy tym biegły, że w przypadku sporadycznego przyjmowania alkoholu opisane objawy są bardziej niebezpieczne. Z materiału sprawy wynika – na co także zwrócił uwagę biegły – że T. J. nie była uzależniona od alkoholu. Wskazał też, że alkohol etylowy wykazany w jej krwi mógł spowodować zwiększenie pewności siebie, znaczne zaburzenia i przedłużenie reakcji psychomotorycznej kierowcy – opóźnienie reagowania na przeszkodę, pobudzenie, zwiększoną ruchliwość, niezborność ruchów, nadmierną wesołość bez powodu a także zanik samokontroli, równowagi, wymioty zachowanie niebezpieczne dla otoczenia.

Jeżeli zatem T. J. w dniu wypadku, była pod wpływem alkoholu o stężeniu we krwi 1,6‰, to – przyjmując typowe, opisane przez biegłego, zachowania kobiety w jej wieku i jej budowie ciała, należy przyjąć, że powódka wsiadając do samochodu nie mogła nie zauważyć, że kierująca znajduje się w stanie nietrzeźwości, a skoro zdecydowała się na jazdę samochodem z T. J. będącą w takim stanie, to niewątpliwie przyczyniła się do powstania szkody (art. 362 kc).

Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności związane ze stanem nietrzeźwości T. J. i decyzją powódki o jeździe samochodem z nietrzeźwą kierującą Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że powódka w 20% przyczyniła się do powstania szkody. W związku z tym, w takim stopniu, obniżył należne jej świadczenia z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę, odszkodowania oraz świadczeń rentowych, których wysokość prawidłowo (za wyjątkiem zadośćuczynienia, o czym była mowa wyżej) ustalił Sąd I instancji, z tym że Sąd ten nie obniżył (prawidłowo wyliczonych) należności z wymienionych tytułów.

W związku z powyższym Sąd Apelacyjny, przyjmując przyczynienie się poszkodowanej do wypadku w wysokości 20%, dokonał korekty kwot zasądzonych na rzecz powódki przez Sąd I instancji, przy uwzględnieniu świadczeń, które pozwany wypłacił i wypłaca powódce w toku postępowania likwidacyjnego.

Stosownie do wyniku sprawy w postępowaniu przed Sądem I instancji, po zmianie wyroku dokonanej przez Sąd Apelacyjny należało uznać, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego o kosztach procesu zawarte w pkt 10 zaskarżonego wyroku jest trafne z punktu widzenia art. 100 kpc.

Stosownie do ostatecznego wyniku sprawy w postępowaniu pierwszo instancyjnym należało jedynie zmienić rozstrzygnięcie o obowiązku zwrotu kosztów sądowych, od ponoszenia których powódka była zwolniona. Z tej też przyczyny należną od pozwanego kwotę podwyższono do 51 197 złotych.

W pozostałym zakresie obie apelacje okazały się nieuzasadnione i z tej przyczyny na podstawie art. 385 kpc ulegały oddaleniu.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska pozwanego, że powódka w 30% przyczyniła się do powstania szkody, z przyczyn wyżej wymienionych.

Nie zasługiwała także na uwzględnienie apelacja pozwanego, w zakresie w jakim strona pozwana kwestionuje rozstrzygnięcie Sądu I instancji co do ustalenia odpowiedzialności pozwanego za „szkody” (skutki) wypadku, które mogą ujawnić się w przyszłości. W szczególności zauważyć należy, że dowolnym jest stanowisko skarżącego, że „wszystkie szkody związane z wypadkiem z dnia 21 września 2008 r. zostały już ujawnione”, bowiem nie ma podstaw do sformułowania takiego wniosku, w oparciu o zebrany w sprawie materiał.

Trafnie natomiast zauważa Sąd I instancji, że rokowania na przyszłość co do stanu zdrowia powódki są niepomysłne a rozległość i bardzo poważny charakter następstw wypadku nie wykluczają powstania dodatkowych „szkód” u powódki pozostających w związku przyczynowym z wypadkiem.

W szczególności – co wynika z opinii biegłych – powódka wymaga i będzie wymagała rehabilitacji i specjalistycznej terapii neurologopedycznej i neuropsychologicznej.

Już z tych przyczyn trafnie przyjął Sąd Okręgowy, że powódka posiada interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego na przyszłość.

Oceniając zasadność apelacji strony pozwanej zauważyć także należy, że mimo zawartych w uzasadnieniu apelacji wywodów co do nietrafności rozstrzygnięcia o odsetkach, strona pozwana tego rozstrzygnięcia nie objęła zakresem zaskarżenia (s. 2 apelacji). Zakres taki nie wynika też z „końcowego stanowiska pozwanego” (s. 9 apelacji), w związku z czym Sąd Apelacyjny nie rozstrzygał o tej części wyroku Sądu Okręgowego. Zauważyć tylko należy, że stosownie do aktualnych poglądów orzecznictwa pozwany ubezpieczyciel opóźniła się ze spełnieniem świadczenia z chwilą skutecznego wezwania go do zapłaty.

W sytuacji gdy w postępowaniu apelacyjnym obie strony, w porównywalnym stopniu utrzymały się ze swoimi żądaniami, stosownie do art. 100 kpc koszty postępowania apelacyjnego wzajemnie zniesiono.

Na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych obciążono strony kosztami sądowymi (opłatą od apelacji) od której powódka była zwolniona.

SSO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska	SSA Zofia Kawińska-Szwed	SSA Mieczysław Brzdań
-------------------------------------	--------------------------	-----------------------